

Nasjonalt ID-senter

Misbruk av ID-dokumenter 2013

Innhold

Sammendrag	5
1. Innledning	6
1.1 Bakgrunn	6
1.2 Rapportens oppbygging	6
1.3 Metode og datagrunnlag	6
1.3.1. Statistikk materialet	6
1.3.2. Svakheter i vårt tallmateriale	7
2. Presentasjon av statistikk materialet og funnene	8
2.1 Antall registrerte misbruk av identitetsdokumenter	8
2.2 Nasjonaliteten til de misbrukte identitetsdokumentene	9
2.3 Type identitetsdokumenter	10
2.4 Dokumentinnehaverens oppgitte nasjonalitet	10
2.5 Identitetsdokumenter fra oppgitt hjemland eller fra EU/Schengen	12
2.6 Imposterdokumenter	14
2.7 Dokumentinnehaverens kjønn og alder	15
3. Sammenligning med situasjonen i Europa	16
3.1 Statistikk fra Sverige	16
3.2 Statistikk fra Danmark	17
3.3 Frontex' risikoanalyse	18
3.3.1. Dokumentinnehaverens oppgitte nasjonalitet	19
3.3.2. Nasjonalitet til dokumentene som er registrert misbrukt	19
4. Avsluttende kommentar	21
Kilder ²²	
Definisjoner og begrepsbruk	23
Vedlegg - tabelloversikter	24

Sammendrag

Denne rapporten gir ikke et fullstendig bilde av misbruk av identitetsdokumenter som ble avdekket i Norge i 2013. Det er kjent at det forekommer underrapportering fra politidistriktene, og derfor har det ikke vært mulig å fremskaffe bedre grunnlagsmateriale. Vi må således anta at funnene i denne rapporten bare viser toppen av isfjellet. For å kunne få et fullstendig bilde er det helt avgjørende at det gjøres korrekte registreringer i alle ledd av misbruk av identitetsdokumenter.

Likevel gir rapporten interessante funn som belyser omfanget av misbrukte identitetsdokumenter. Sammenlignet med statistikk fra resten av Europa viser statistikken fra Norge et noe annet bilde av både hvilke nasjonaliteter som har misbrukt identitetsdokumenter og typen dokumenter som blir avdekket.

Rapporten er basert på innsamlet statistikk over registrerte misbruk av identitetsdokumenter i Norge i 2013. Dokumentene er brukt av utlendinger som forsøker å reise inn, oppholder seg, eller søker en rettighet i Norge. I 2013 ble det registrert 764 misbruk av identitetsdokumenter. 659 personer benyttet disse dokumentene. Noen hadde flere dokumenter for å støtte opp om sin falske identitet.

Pass og ID-kort utgjorde 70 prosent av de misbrukte dokumentene. Italienske dokumenter var den største gruppen, etterfulgt av irakiske, greske og svenske. Nesten to tredeler av ID-dokumentene var fra land i EU/Schengen.

Til sammen ble det avslørt 64 tilfeller av bruk av imposterdokumenter, men alt tyder på store mørketall. Samtlige svenske dokumenter ble benyttet som imposterdokumenter og alle ble avslørt på Gardermoen. Det har vært en økning i antall personer som er avslørt for misbruk av svenske dokumenter siden 2012.

Det er en endring fra 2012 til 2013 når det gjelder oppgitt nasjonalitet på de som ble avslørt for misbruk av identitetsdokumenter. I 2013 var det Syria, Irak og Eritrea som lå på topp, mens det i 2012 var Irak, Afghanistan og Nigeria.

Analysen tar også for seg utviklingen i Europa og sammenligner denne med situasjonen i Norge. Videre har vi mottatt statistikk over registrerte misbruk av dokumenter fra Kastrup i Danmark.

I Europa, som i Norge, utgjør personer med oppgitt nasjonalitet fra Syria den største andelen som er avslørt for misbruk av identitetsdokumenter. Den nest største gruppen i Europa oppgir å være fra Albania. I Norge er det få personer som oppgir å være fra Albania som er avslørt for misbruk av dokumenter.

I Europa er greske dokumenter oftest registrert misbrukt, etterfulgt av franske og italienske dokumenter. I Sverige var det svenske dokumenter som oftest ble registrert misbrukt i 2013, fulgt av italienske og greske. De svenske dokumentene ble benyttet hovedsakelig som imposterdokumenter. Personer som har oppgitt å være fra Syria utgjør 38 prosent av den totale andelen som er avslørt for misbruk av identitetsdokumenter i Sverige. I Danmark har registrerte misbruk av identitetsdokumenter økt med 46 prosent i 2013 sammenlignet med året før. Der var det var flest italienske dokumenter som ble registrert misbrukt i 2013. Danmark har også registrert en betydelig økning i bruk av imposterdokumenter de siste årene.

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Misbruk av identitetsdokumenter har fått økt oppmerksomhet både i Norge og i EU/Schengen de siste årene. Personer med falsk identitet og falske identitetsdokumenter kan reise inn i EU/Schengen, der de får rettigheter og kan bevege seg fritt. Falsk identitet undergraver samfunnets velferdssystemer og fører til sikkerhetsmessige utfordringer, som illegal innvandring, menneskehandel, arbeidskriminalitet og menneskesmugling. Falsk identitet er også en stor utfordring i arbeidet med å forhindre terror.

Nasjonalt ID-senter har i denne rapporten kartlagt og utarbeidet analyser knyttet til uriktig identitet og misbruk av dokumenter. Grunnlaget er statistikk over misbruk av identitetsdokumenter som ble avdekket i Norge i 2013. Rapporten omhandler både falske dokumenter og imposterdokumenter. Tallene knytter seg både til utlendinger som oppholdt seg i Norge og utlendinger som har ønsket å reise inn i Norge. Vi har også sammenlignet statistikken for Norge, med statistikk fra Sverige, Danmark og Frontex statistikk for EU/Schengen. Frontex er EUs organisasjon for sikkerhet ved EUs yttergrense.

1.2 Rapportens oppbygging

I kapittel 1 vil vi gjøre rede for datagrunnlag og metode.

I kapittel 2 presenterer vi den innhentede statistikken og trekker ut hovedfunnene med kommentarer til noen av funnene. Vi har konsentrert oss om å trekke ut og sammenstille data om:

- hvor mange dokumenter som er registrert misbrukt
- hvilke typer dokumenter som har blitt benyttet
- nasjonaliteten til dokumentene som er registrert misbrukt
- dokumentinnehaverens oppgitte nasjonalitet
- bruk av imposterdokument
- dokumentinnehaverens alder og kjønn

Kapittel 3 viser til statistikken i Sverige og Danmark, hvilke dokumenter som er registrert misbrukt i 2013 og hvem som har benyttet dem. Videre sammenligner vi våre egne funn med statistikk fra Europa, basert på en risikoanalyse utført av Frontex' analysenettverk (Frontex, 2013). Statistikken som tabellene er basert på blir presentert i sin helhet som vedlegg bakerst i rapporten.

Vi kommer ikke med konkrete anbefalinger til tiltak. Rapporten er en presentasjon av tall og fakta. Den er ment for alle som berøres av stadig økende ID-utfordringer i samfunnet; politiske beslutningstakere, politi og utlendingsforvaltningen og øvrige offentlige og private aktører som vurderer identitetsdokumenter i sitt virke.

Det er opp til leseren og den enkelte aktør å vurdere tiltak, ut fra posisjon og rolle i politi og utlendingsforvaltning eller andre steder i samfunnet. Nasjonalt ID-senter kan bidra med faglige råd og ekspertise ved behov.

1.3 Metode og datagrunnlag

1.3.1. Statistikkmateriale

Dataene som ligger til grunn er hentet fra statistikkmateriale og skjemaer som Nasjonalt ID-senter har mottatt fra aktører i offentlig forvaltning som fører statistikk over misbruk av dokumenter.

Hoveddelen er hentet fra skjemaer som politidistriktene sender månedlig til Politiets utlendingsenhet jf. Grensekontrollrundskrivet 2009-009. I henhold til Grensekontrollrundskrivet skal alle politidistriktene hver måned rapportere inn antall avdekkede misbrukte identitetsdokumenter til Politiets utlendingsenhet. Politiets utlendingsenhet rapporterer deretter informasjonen fra skjemaene videre til Frontex og Kripos.

Politiets utlendingsenhet registrerte i 2013 slike skjemaer fra 13 av 27 politidistrikt. Seks politidistrikt rapporterte at de hadde avslørt misbruk av identitetsdokumenter. Fra Oslo politidistrikt mottok vi en egen oversikt. I 2012 rapporterte 14 politidistrikt, og da rapporterte syv om misbruk av identitetsdokumenter.

Øvrig statistikkmateriale er hentet fra Politiets utlendingsenhet, Skatteetaten, Kripos og Nasjonalt ID-senters egne tall. I tillegg har vi sammenlignet med statistikk som er hentet fra Frontex' rapport (Frontex, 2013).

Det er ikke mulig å hente ut entydig statistikk fra politiets straffesaksregister, Strasak, siden det ikke finnes en egen kode i Strasak som omfatter misbruk av identitetsdokumenter. Utfordringen med Strasak ligger i at saker med misbruk av identitetsdokumenter kan være registrert med ulike koder, som for eksempel falsk forklaring, dokumentfalsk, diverse og uriktige opplysninger etter utlendingsloven. Under hver av disse kodene kan det også være registrert opplysninger om andre typer falske dokumenter og forfalskninger, som for eksempel falske penger, falske resepter og falske bilskilt. Å undersøke hvilke registreringer som faktisk gjelder misbruk av identitetsdokumenter, krever derfor en manuell gjennomgang av samtlige saker.

Det er registrert flere saker med misbruk i antall dokumenter i 2013 enn i 2012. Det er delvis andre aktører i 2013 enn i 2012 som har rapportert misbruk, men for begge årene er det de samme som har gode rapporteringer. Det er mulig at flere andre politidistrikt har avslørt misbruk av identitetsdokumenter, men det kommer ikke frem i vårt materiale.

I denne oversikten har vi valgt å ta med alle dokumenter som er misbrukt for å dokumentere eller underbygge en persons identitet. Derfor er antall dokumenter høyere enn antall personer. Alle som er tatt for misbruk av dokumenter har hatt minst ett identitetsdokument.

1.3.2. Svakheter i vårt tallmateriale

Det er flere svakheter i vårt tallmateriale:

- Det fins ingen totaloversikt over avdekket misbruk av identitetsdokumenter i Norge. Statistikken fra de fleste politidistriktene som har rapportert månedlig til Politiets utlendingsenhet, er noe begrenset. Flere politidistrikt sier de ikke har mulighet til å prioritere innrapporteringen. Seks politidistrikt har registrert at de har avslørt misbruk av dokumenter i 2013. Det er derfor en underrapportering i antall dokumenter som er avslørt som misbrukt.
- Nasjonalt ID-senter har ikke tilgang til Utlendingsdatabasen eller noen av de relevante politisystemene.
- Noen dokumenter kan være dobbeltført i noen statistikker. Vi har kontrollert så langt det lar seg gjøre om noen dokumenter er registrert hos flere aktører. Det kan likevel forekomme dobbeltregistreringer.

2. Presentasjon av statistikk materialet og funnene

2.1 Antall registrerte misbruk av identitetsdokumenter

Figur 1 gir en oversikt over hvor mange misbrukte identitetsdokumenter som er registrert avdekket i 2013, og hvor mange personer som har benyttet disse.

Hovedfunn – antall misbrukte identitetsdokumenter

- Totalt ble det registrert avdekket 764 tilfeller av misbruk av identitetsdokumenter i 2013.
- Det er en svak økning i avslørte misbruk av identitetsdokumenter i 2013 sammenliknet med 2012. Det er i 2013 flere aktører som har innrapportert at de har avdekket misbruk av identitetsdokumenter, sammenliknet med 2012. Også noen andre aktører har innrapportert at de har avdekket misbruk av identitetsdokumenter i 2013, sammenliknet med 2012.
- Romerike politidistrikt - Gardermoen er den aktøren som avslørte flest misbruk av identitetsdokumenter i 2013.

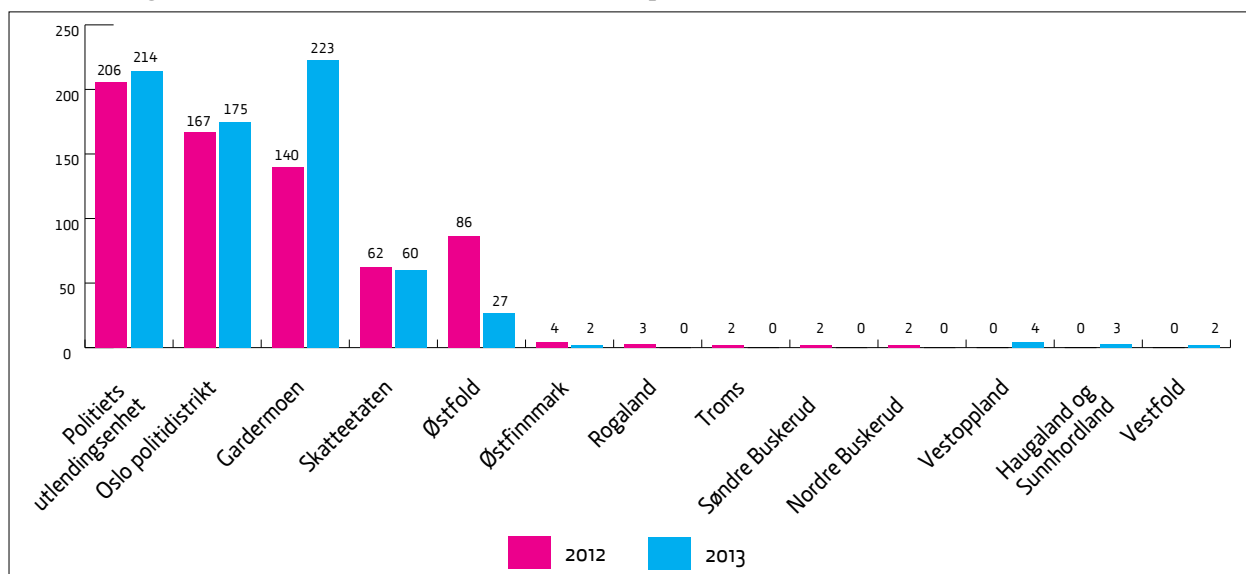
Kommentar

Det er også en del underrapportering. Det er mange flere falske dokumenter og falske identiteter i omløp enn det som er registrert avdekket. Begrenset innrapportering gjør at det heller ikke gis et riktig bilde av hvor mange dokumenter som faktisk er undersøkt

og hvor mange som er avslørt som falske. Mange politidistrikt har heller ikke kompetansen som skal til for å avdekke falske identitetsdokumenter. Det er uklart hvorvidt denne underrapporteringen skyldes manglende ressurser, vilje til rapportering eller at enkelte politidistrikt faktisk ikke har avdekket misbruk av identitetsdokumenter i 2013.

Antall undersøkte dokumenter i denne rapporten er dokumenter førstelinjen fattet mistanke til og sendte videre for nærmere undersøkelse. Hos Politiets utlendingsenhet blir så å si alle dokumenter som blir levert inn eller funnet ved søknad om beskyttelse, undersøkt av andrelinjen, uten at de nødvendigvis er kontrollert av personen som har mottatt eller funnet dem (noen dokumenter blir forsøkt skjult i bagasje eller på personen, og blir ikke nødvendigvis lagt frem frivillig av asylsøkeren). Hvorvidt et falskt dokument fanges opp, er avhengig av førstelinjens kunnskap og erfaring med både taktisk og teknisk identitetskontroll. Begrenset innrapportering gjør at antallet misbruk av dokumenter som er avdekket er ufullstendig. Tabell 1 gir en oversikt over andel misbruk av dokumenter som er undersøkt hos aktørene.

Kripos og Nasjonalt ID-senter har som tredje linje fått tilsendt ID-dokumenter, fra blant andre politidistriktene, hvor det er mistanke om at

Figur 1: Registrerte misbruk av identitetsdokumenter pr. aktør for 2013 og 2012

Sted for avdekking av misbruk av ID-dokumenter	Andel misbrukte ID-dokumenter 2013	Antall undersøkte ID-dokumenter 2013	Andel misbrukte ID-dokumenter 2012	Antall undersøkte ID-dokumenter 2012 *
Romerike politidistrikt, Gardermoen	20 %	1121	15 %	961
Politiets utlendingsenhet	4 %	5387**	7 %	2901
Oslo politidistrikt	19 %	927	28 %	601
Skatteetaten	7 %	920	-	ukjent
Kripos	43 %	97	58 %	73
Nasjonalt ID-senter	9 %	141	13 %	15
Haugaland og Sunnhordland politidistrikt	1 %	224	0 %	-
Vestfold politidistrikt	17 %	12	0 %	-
Østfold politidistrikt	13 %	209	20 %	422
Østfinnmark politidistrikt	1 %	208	33 %	12
Vestoppland politidistrikt	14 %	29	0 %	-
Søndre Buskerud politidistrikt	-	0	100 %	2
Troms politidistrikt	-	0	100 %	2
Rogaland politidistrikt	-	0	13 %	24

Tabell 1: Oversikt over misbrukte identitetsdokumenter i forhold til den totale mengden undersøkte identitetsdokumenter i 2012 og 2013

* Med antall undersøkte ID-dokumenter mener vi her dokumenter som er undersøkt av en andre- eller tredjelinje hos aktørene.

** Politiets utlendingsenhet undersøker tilnærmet alle dokumenter som blir innlevert ved søknad om beskyttelse, derfor har de undersøkt mange flere dokumenter enn resten av aktørene. I politidistriktene blir kun et fåtall av dokumentene som blir innlevert ved søknad om opphold eller ved grensepassering undersøkt av dokumentgranskere i annenlinje. Derfor har de andre aktørene hovedsakelig undersøkt de dokumentene som førstelinje har fått mistanke til.

dokumentene er falske. Resultatet av undersøkelsene var at 42 av ID-dokumentene Kripos undersøkte og 12 av de Nasjonalt ID-senter undersøkte var falske. Disse inngår også i statistikken og det er så langt det lar seg gjøre kontrollert at ikke de samme dokumentene er registrert som falske hos to aktører.

- Det var en klar økning i misbruk av svenske pass brukt som imposterdokumenter i 2013, sammenlignet med 2012. I 2012 var tallet 15, mot 35 i 2013. Det er kun Gardermoen som har rapportert om bruk av imposterdokumenter.

2.2 Nasjonaliteten til de misbrukte identitetsdokumentene

Figur 2 på neste side, viser hvor de misbrukte dokumentene kom fra, altså nasjonaliteten til de avdekkede dokumentene i 2012 og 2013. I tabell 2 vil vi vise dette i sammenheng med hvor de ulike dokumentene ble benyttet, hvilken nasjonalitet dokumentinnehaveren oppga og hvilken type dokument de var i besittelse av.

Hovedfunn – nasjonaliteten til dokumentene som er misbrukt

- Nesten to tredeler av de misbrukte identitetsdokumentene var fra land i EU/ Schengen. De fleste var italienske, men også en del greske og svenske dokumenter ble avslørt misbrukt.

Kommentar:

Andelen misbrukte identitetsdokumenter fra land i EU/Schengen er høy. EØS-borgere kan bo og arbeide i Norge uten å søke om oppholdstillatelse så lenge de registrerer seg hos politiet og kan fremvise gyldig ID-kort eller pass. Et pass eller ID-kort fra et land i EU/Schengen gir større sjanse for oppholdsgrunnlag i Norge enn om man søker etter det ordinære regelverket.

I 2012 var misbruk av spanske dokumenter den tredje største gruppen, mens det ikke er på noen av de øverste plassene i 2013. I Europa under ett er registrert misbruk av spanske dokumenter fremdeles høyt oppe, se punkt 3.3.

Det har vært en økning i misbruk av svenske pass siden 2012. Dette er også registrert i flere land i Europa. Se nærmere under punkt 2.6 og i kapittel 3.

2.3 Type identitetsdokumenter

I figur 3 gir vi en oversikt over antall misbruk av identitetsdokumenter som ble avdekket i 2013, fordelt på type dokument.

Hovedfunn – type identitetsdokument

- Pass og ID-kort utgjør over 70 prosent av de misbrukte identitetsdokumentene. Dette er tilnærmet likt funnene i rapporten for 2012.
- Det største antallet misbrukte pass som ble avdekket, var italienske. De ble hovedsakelig avdekket av Romerike politidistrikt - Gardermoen eller i Oslo politidistrikt. I 2012 ble det avdekket flest misbrukte pass fra Irak.
- 62 prosent av passene som er registrert misbrukt er fra land i EU/Schengen
- 55 prosent av ID-kortene som ble avdekket misbrukte, var fra land i EU/Schengen. Det er en mindre andel enn i 2012, da nesten alle ID-kortene var fra land i EU/Schengen.
- Personer med pass og ID-kort fra land utenfor EU/Schengen er hovedsakelig avdekket av Politiets utlendingsenhet og Kripos. På Gardermoen har en stor andel også en falsk oppholdstillatelse eller falskt visum fra land i EU/Schengen.
- Det ble avdekket tolv falske visa. Ti ble avslørt

på Gardermoen og to i Oslo politidistrikt. Det var størst andel visa fra Tyskland. I 2012 ble det avdekket ni falske visa.

Kommentar:

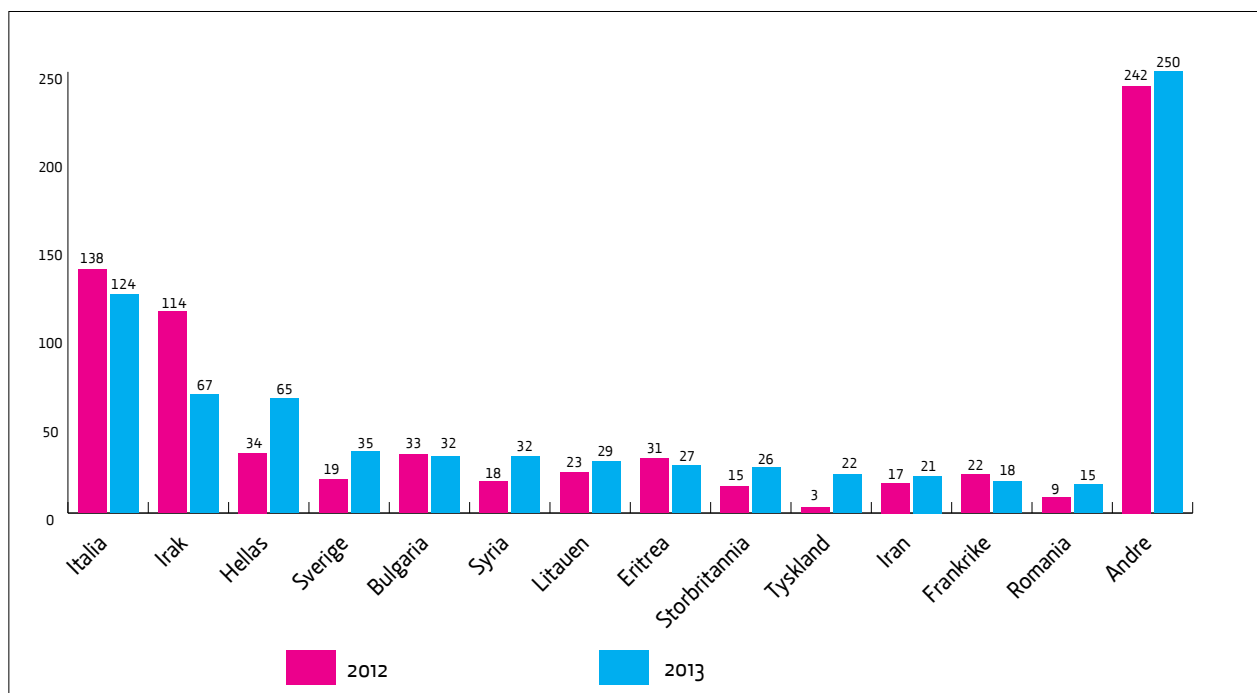
Både pass og ID-kort fra land i EU/Schengen gir mulighet for grensepassering og kan bidra til oppholdsgrunnlag i Norge. I tillegg blir personer med dokumenter fra land i EU/Schengen ikke like grundig kontrollert som en tredjelandsborger.

Det var et forholdsvis lavt antall falske visa som ble avdekket som falske både i 2013 og 2012. Frontex opplyser at det kan være vanskelig å oppdage misbruk av visa og at det kan være store mørketall. Se mer om dette under punkt 3.3.

De fleste dokumentene som er avdekket misbrukt i 2013 er fra Italia, mot irakiske dokumenter 2012. Dette kan tyde på at det er en økning av misbruk av dokumenter fra EU/Schengen.

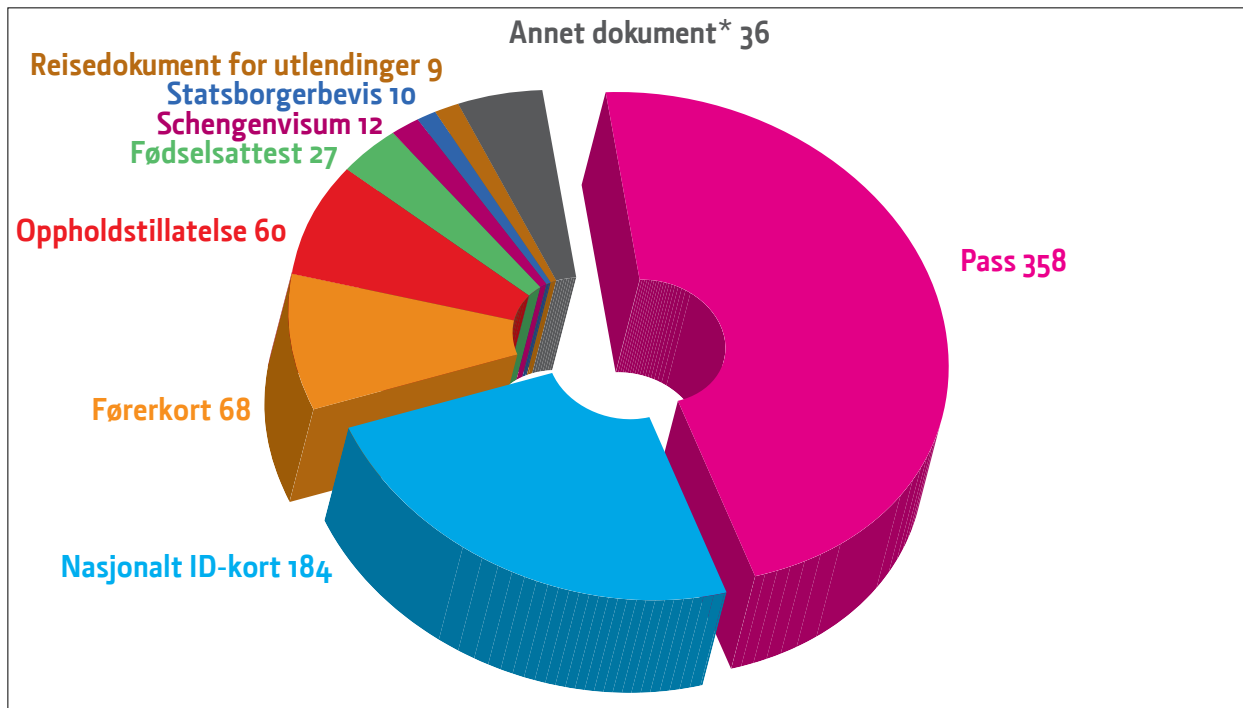
2.4 Dokumentinnehaverens oppgitte nasjonalitet

Figur 4 viser en oversikt over oppgitt nasjonalitet

Figur 2: Nasjonalitet til misbrukte identitetsdokumenter 2013 og 2012

*I kategorien Andre er den største andelen av dokumentene fra land i EU/Schengen. Se vedlegg tabell 6 for fullstendig oversikt.

Figur 3: Ulike typer misbrukte dokumenter 2013

*Kategorien Annet dokument omfatter blant annet militærbevis, vigselsattest og utskrift fra folkeregisteret. For en fullstendig oversikt, se tabell 5 i vedlegg til rapporten.

Nasjonalitet dokument	Antall dokumenter	Type misbruk/forfalskning	Sted den største andelen er tatt	Oppgitt nasjonalitet til største andel brukere av dokumenter	Type dokument	Kommentar
Italia	124	Totalfalskt/forfalsket	Gardermoen, Oslo	Eritrea, Nigeria, Ghana	Pass, ID-kort, oppholdstillatelse	Flest personer som har oppgitt å være fra Eritrea på Gardermoen, Nigeria og Ghana i Oslo.
Irak	67	Totalfalskt/forfalsket	Politiets utlendingsenhet, Kripos	Irak	Pass, ID-kort	Kun personer som har oppgitt å være fra Irak har benyttet irakiske dokumenter.
Hellas	65	Forfalsket	Gardermoen, Oslo	Syria, Albania, Iran	ID-kort, pass	Det er flest med falske dokumenter fra Hellas som er avslørt på Gardermoen.
Sverige	35	Imposter	Gardermoen	Syria	Pass	Alle de svenske passene er benyttet på Gardermoen, og alle har benyttet disse som imposterdokumenter.
Bulgaria	32	Forfalsket	Oslo, Skatteetaten	Ukjent	Pass, ID-kort	I Oslo og Skatteetaten er det flest med ukjent nasjonalitet som har benyttet falske dokumenter fra Bulgaria. Andre steder er det personer som har oppgitt å være fra Irak, Syria og andre tredjelandsborgere.
Syria	32	Forfalsket	Politiets utlendingsenhet	Syria	Pass, ID-kort	Det er kun én med falske dokumenter fra Syria som er avslørt på Gardermoen, de andre er avdekket hos Politiets utlendingsenhet. Det er imidlertid også noen som har oppgitt å være statsløse og fra Irak.

Tabell 2: Oversikt over de misbrukte identitetsdokumentenes nasjonalitet sett i sammenheng med sted dokumentet er benyttet, personens oppgitte nasjonalitet og type dokument for 2013.

til personer som ble avslørt for misbruk av identitetsdokumenter. Dette er vist i sammenheng med hvor de ble avslørt, hvilke type dokumenter de benyttet og dokumentenes nasjonalitet. Ettersom den nasjonaliteten personen oppgir ofte ikke er bekreftet eller verifisert, er denne nødvendigvis ikke korrekt.

Hovedfunn - oppgitt nasjonalitet til dokumentinnehaveren:

- 659 personer ble avslørt for misbruk av til sammen 764 identitetsdokumenter.
- Antall personer er tilnærmet likt 2012, da 652 personer ble avslørt for misbruk av 718 dokumenter.
- Det var flest personer som oppga å være fra Syria, Irak og Eritrea som ble avslørt for misbruk av identitetsdokumenter. I 2012 ble flest personer som oppga å være fra Irak, Afghanistan og Nigeria avslørt.
- Det har vært en stor nedgang i personer som har oppgitt å være fra Irak som er avslørt for misbruk av dokumenter sammenlignet med 2012.
- Mer enn dobbelt så mange som har oppgitt å være fra Syria i 2013 er avslørt for misbruk av dokumenter sammenlignet med 2012.

Kommentar:

Det er avdekket flere misbruk av dokumenter enn personer som har brukt disse dokumentene. Dette skyldes at noen personer benyttet flere

falske identitetsdokumenter, gjerne ulike typer underlagsdokumenter i tillegg til pass, for å bekrefte og styrke sin falske identitet. Det er kjent at mange utlendinger kjøper en «dokumentpakke» som både inneholder pass og underlagsdokumenter som ID-kort og førerkort.

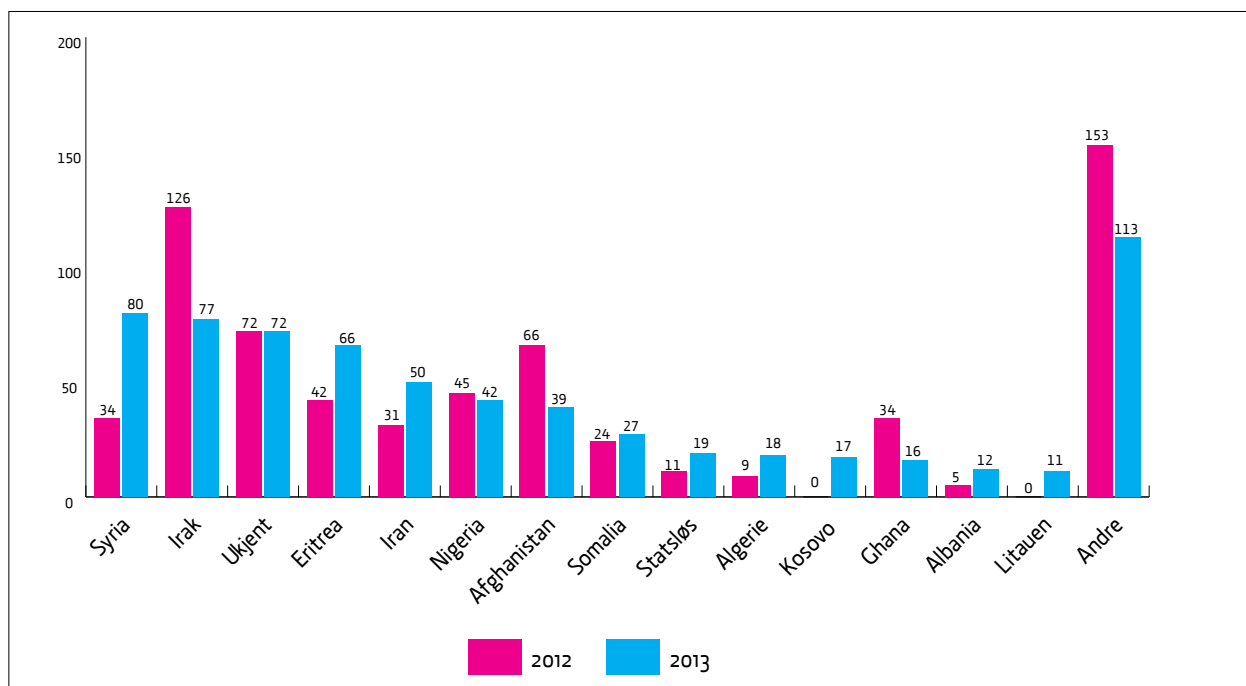
2.5 Identitetsdokumenter fra oppgitt hjemland eller fra EU/Schengen

Hovedfunn - dokumenter fra oppgitt hjemland versus EU/Schengen:

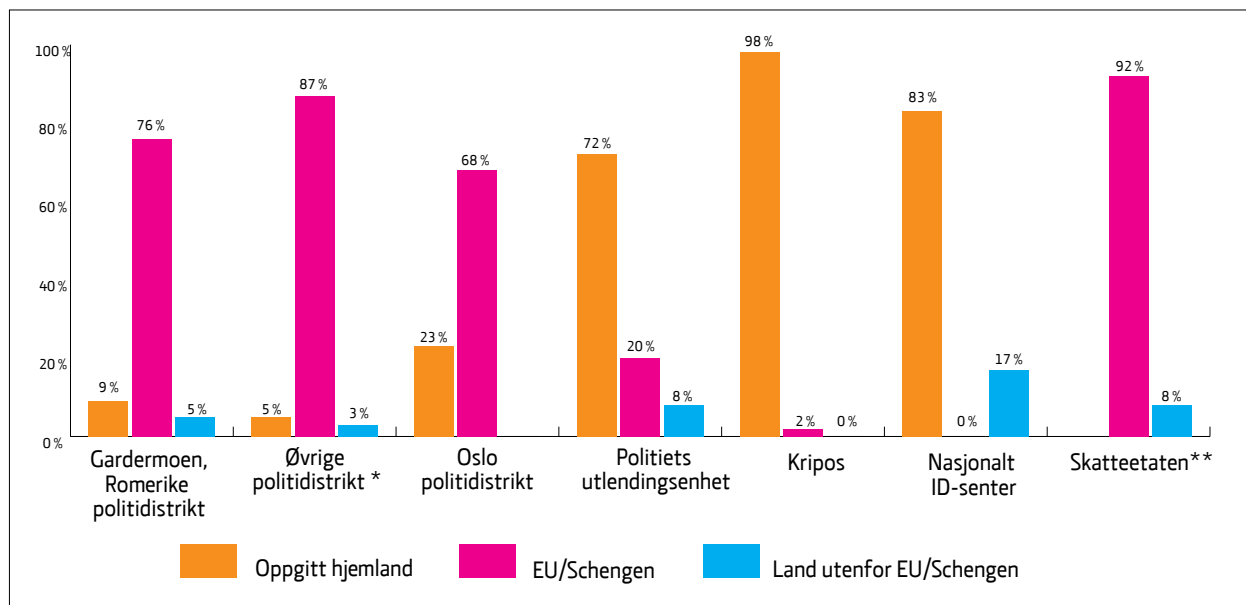
- Personer som ble avslørt for bruk av falske identitetsdokumenter av Politiets utlendingsenhet benyttet hovedsakelig falske dokumenter fra oppgitt hjemland.
- Personer som ble avslørt for misbruk av identitetsdokumenter i politidistriktene ble hovedsakelig tatt for misbruk av identitetsdokumenter fra land i EU/Schengen.
- Prosentandelen som er avslørt for misbruk av dokumenter fra land i EU/Schengen er høyere i 2013 enn i 2012. På Gardermoen og i øvrige politidistrikt har andelen økt med 20 prosent.

Kommentar:

Figur 5 viser en oversikt over hvor misbrukte identitetsdokumenter blir oppdaget. Vi ser at den

Figur 4: Oppgitt nasjonalitet til personer som er avslørt for misbruk av identitetsdokumenter i 2012 og 2013

Figur 5: Misbrukte identitetsdokumenter fra oppgitt hjemland, og land i og utenfor Schengen

* Øvrige politidistrikt omfatter i denne figuren de andre politidistriktene som har rapportert, dvs. Østfold, Østfinnmark, Rogaland, Troms, Søndre Buskerud, Nordre Buskerud, Vestoppland, Haugaland og Sunnhordland og Vestfold politidistrikt.

**Skatteetaten har i utgangspunktet ikke registrert oppgitt nasjonalitet på person, men det finnes noen få tilfeller der det er registrert. Derfor er det ikke registrert noen personer med falske dokumenter fra oppgitt hjemland.

vesentligste forskjellen mellom funn gjort av Politiets utlendingsenhet og funn gjort i politidistriktene dreier seg om de misbrukte dokumentenes nasjonalitet. Altså om de er fra personens oppgitte hjemland eller fra land innenfor EU/Schengen.

Når politidistriktene avslører misbruk av identitetsdokumenter, er de ofte forsøkt benyttet av en utlending for å skjule vedkommendes egentlige identitet, nasjonalitet og opprinnelsesland. Ved å bruke dokumenter fra land i EU/Schengen vil vedkommende automatisk tilegne seg rettigheter i Norge som ikke tredjelandsborgere får, noe som kan være et insentiv for å misbruke dokumenter fra dette området. Det kan også være et ønske å skjule sin egentlige identitet fordi vedkommende for eksempel kan være utvist fra Norge eller vil skjule at man har vært involvert i kriminelle handlinger.

Om lag 90 prosent av de som søkte beskyttelse hos Politiets utlendingsenhet i 2013 la ikke frem et identitetsdokument. Identitetsvurdering er et viktig punkt i behandlingen av saker om beskyttelse, og uten noe slikt dokument blir denne vurderingen vanskelig. Det er nærliggende å anta at når et falskt identitetsdokument blir fremlagt for Politiets utlendingsenhet, er hensikten fortrinnsvis å

underbygge uriktige opplysninger vedkommende selv gir om sin oppgitte identitet, nasjonalitet og sitt beskyttelsesgrunnlag.

I tallmaterialet fra Politiets utlendingsenhet kommer det ikke frem hvilke dokumenter som er fremlagt frivillig eller forsøkt skjult (funnet i bagasje e.l.) ved søknad om beskyttelse. En persons nasjonalitet kan også endres fra det opprinnelige registrerte. Slike endringer er heller ikke synlige i statistikken.

Skatteetaten er den etaten hvor flest personer er tatt for misbruk av identitetsdokumenter fra EU/Schengen. Det er kun registrert oppgitt hjemland på noen få personer, og bare én er registrert fra land i EU/Schengen.

Kripas og Nasjonalt ID-senter får tilsendt de fleste falske dokumentene fra politidistriktene. Hvis ikke politidistriktet har fått oppgitt nasjonaliteten til personen, registreres samme nasjonalitet på personen som på dokumentet. Derfor kan tallene fra Kripas og Nasjonalt ID-senter være misvisende.

Nasjonalitet person	Antall personer	Hvor den største andelen er tatt	Nasjonalitet dokument	Type dokument mest benyttet	Kommentar
Syria	80	Gardermoen, Politiets utlendingsenhet	Sverige, Syria	Pass, ID-kort	På Gardermoen har de fleste benyttet svenske pass som imposterdokumenter eller misbrukt dokumenter fra land i EU/Schengen. Hos Politiets utlendingsenhet har den største andelen benyttet falske dokumenter fra Syria.
Irak	77	Politiets utlendingsenhet, Oslo, Kripos	Irak, Bulgaria	Pass, ID-kort	Hos Politiets utlendingsenhet og på Kripos har nesten alle benyttet falske dokumenter fra Irak. I Oslo politidistrikt har den største andelen benyttet dokumenter fra Bulgaria og andre land i EU/Schengen.
Eritrea	66	Gardermoen, Politiets utlendingsenhet	Eritrea, Italia	Pass, ID-kort	Politiets utlendingsenhet finner flest falske dokumenter fra Eritrea. På Gardermoen har kun én benyttet falsk dokument fra Eritrea, mens de fleste andre har benyttet dokumenter fra EU/Schengen.
Iran	50	Politiets utlendingsenhet, Gardermoen	Iran, EU/Schengen	Pass	Hos Politiets utlendingsenhet har den største andelen benyttet falske dokumenter fra Iran. På Gardermoen, Oslo og Østfold politidistrikt har de fleste benyttet dokumenter fra land i EU/Schengen, mens ingen der har dokumenter fra Iran.
Nigeria	42	Oslo	Italia	ID-kort	De fleste har benyttet falske dokumenter fra Italia og andre land i EU/Schengen. Det er også noen med falske pass fra Nigeria.
Afghanistan	39	Gardermoen, Oslo	Afghanistan, Tyskland, Storbritannia	Pass, ID-kort, oppholdstillatelse	De fleste på Gardermoen har brukt falske pass fra Afghanistan som inneholder tyske oppholdstillatelser. Oppholdstillatelsene er stjålne blankodokumenter. De har også benyttet falske pass fra Storbritannia.

Tabell 3: Oversikt over oppgitt nasjonalitet til personer som ble oftest avslørt for misbruk av identitetsdokumenter i 2013, sett i sammenheng med nasjonaliteten til dokumentet, type dokument og hvor det er oftest avslørt.

2.6 Imposterdokumenter

I 2013 ble 64 personer avslørt for å bruke imposterdokumenter. 60 av disse ble avslørt av Romerike politidistrikt, ved Gardermoen, tre ble avslørt av Skatteetaten, mens én ble avslørt i Oslo politidistrikt. 61 av dokumentene var pass, mens tre dokumenter var ID-kort.

Hovedfunn – bruk av imposterdokumenter:

- Mer enn dobbelt så mange personer ble avslørt for bruk av imposterdokumenter i 2013 sammenlignet med 2012.
- 35 av dokumentene som ble benyttet på Gardermoen, var svenske pass. Disse ble hovedsakelig benyttet av personer som oppga å være fra Syria. 22 av de andre dokumentene var fra andre land i EU/Schengen. Syv av imposterdokumentene var fra land utenfor EU/Schengen.
- 31 av personene som har benyttet imposterdokumenter har oppgitt å være fra Syria. Ni personer har oppgitt å være fra Somalia. Resten er fordelt på andre tredjelandsborgere.
- 22 av personene som ble avslørt for bruk av imposterdokumenter var kvinner, mens 38 var menn. Det manglet registrering av kjønn på fire personer.

Kommentar:

Problemet med imposterdokumenter kan fremstå som tilsynelatende lite, samtidig som statistikken for 2013 viser at bruken av denne type dokumenter har økt. Det er imidlertid grunn til å anta at det er store mørketall, ikke minst for bruk av pass.

Det kan være vanskelig å avsløre bruk av imposterdokumenter, ettersom dokumentet er teknisk ekte og derfor ikke vil avsløres gjennom en teknisk dokumentkontroll. Dette stiller store krav til personkontrollen i førstelinjen. Selv om biometriske data er lagret i passene, er det i dag få flyplasser som har utstyr som kan lese av slike data og dermed kontrollere dokumentet mot personen som bruker det.

Politiet på Gardermoen opplyser at de har fokusert mer på å avsløre personer som benytter imposterdokumenter. Det er gitt mer opplæring av personer i førstelinjen innenfor dokument- og personkontroll. I tillegg jobber de mye med profilering.

Med unntak av to personer reiste alle som kom med svenske pass fra Istanbul. Alle søkte beskyttelse. Politiet på Gardermoen opplyser at de mot slutten av 2013 fikk stoppet mange av dem som kom med svenske pass gjennom godt samarbeid med politiet på flyplassen i Istanbul. Etter dette har det vært svært

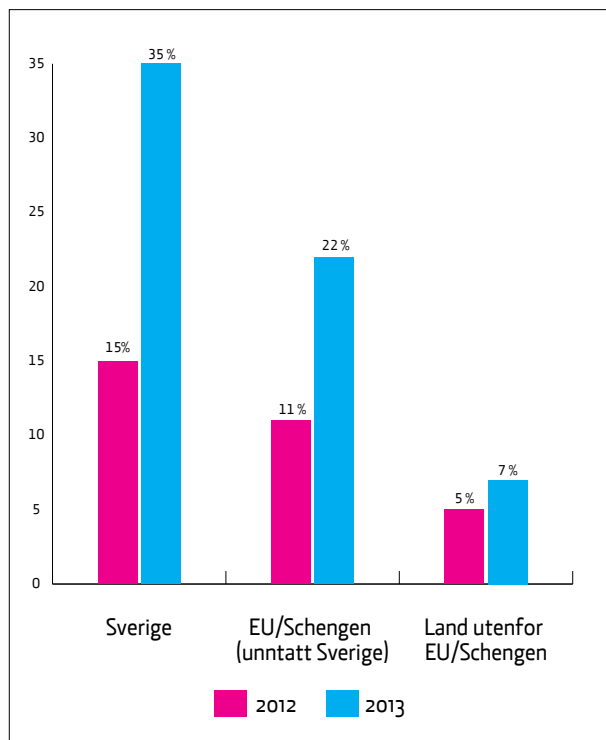
få tilfeller av personer med svenske pass brukt som imposterdokumenter.

Frontex melder at fordi nye identitetsdokumenter nå har blitt så vanskelige å forfalske, har det skjedd en økning av misbruk av ekte dokumenter. Dette er enten bruk av imposterdokumenter eller ved at dokumentene er urettmessig tilegnet, dvs. skaffet til veie med falske papirer og underlagsdokumenter.

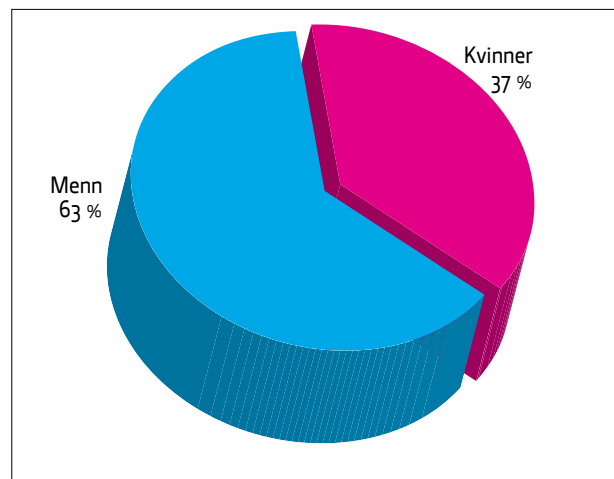
2.7 Dokumentinnehaverens kjønn og alder

Hovedfunn – kjønn og alder:

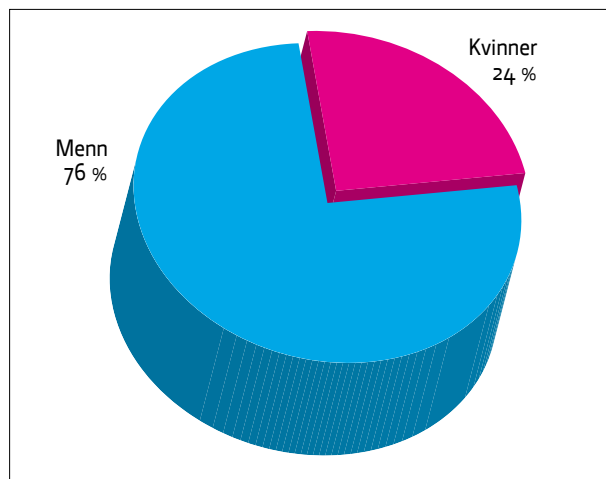
- Det var hovedsakelig menn som ble avslørt med falske identitetsdokumenter. De utgjorde omtrent 80 prosent. Av de som ble avslørt med imposterdokumenter, var nesten 40 prosent kvinner.
- Dette følger samme trend som i 2012, da 58 prosent av mennene og 42 prosent kvinner benyttet imposterdokumenter. Av de som benyttet andre falske dokumenter var fordelingen 80 prosent menn og 20 prosent kvinner.
- Det er ikke registrert alder på alle personer i statistikken, men der alder er registrert, er 75 prosent mellom 20 og 40 år.

Figur 6: Dokumenter avslørt som imposterdokumenter.

Figur 7: Kjønn - imposterdokumenter 2013

Figur 8: Kjønn - falske identitetsdokumenter 2013

3. Sammenligning med situasjonen i Europa

Nedenfor presenteres hovedfunnene i den svenske Centrala gränskontrollenheten - Rikskriminalpolisens statistikk til Frontex. Vi har også fått informasjon fra Danmark over deres registrerte misbruk av dokumenter på Kastrup. Frontex' analysenettverk har utarbeidet en risikoanalyse for 2014 (Frontex, 2013) hvor et av kapitlene omhandler misbruk av identitetsdokumenter som er rapportert inn fra medlemslandene i Europa. Til sist vil vi sammenligne statistikk materialet fra Frontex med Norge.

3.1 Statistikk fra Sverige

Hovedfunn – statistikk fra Sverige:

Statistikken fra Sverige er basert på EDF-statistikken, som ble rapportert til Frontex hver måned i 2013, og som blant annet inneholder oversikt over avdekkede misbrukte dokumenter. Det er Rikskriminalpolisen som rapporterer disse tallene til Frontex.

- Det ble avslørt 502 misbruk av dokumenter i Sverige i 2013.
- 411 personer ble avslørt for å benytte disse dokumentene.
- Hovedandelen av de misbrukte dokumentene er fra land i EU/Schengen.
- Det er størst andel av svenske dokumenter som er registrert misbrukt i Sverige. Det er flest pass og de fleste er brukt som imposterdokumenter.
- De italienske dokumentene som ble misbrukt var hovedsakelig forfalsket.
- De danske dokumentene som ble registrert misbrukt er kun pass, de fleste er forfalsket og syv er brukt som imposterdokumenter.
- 85 prosent av dokumentene som ble registrert misbrukt er pass og ID-kort.
- Det er avslørt 13 falske visa i 2013.
- 25 prosent av de som er avslørt for misbruk av dokumenter er kvinner, mens 72 prosent er menn. Åtte personer mangler registrering av kjønn.

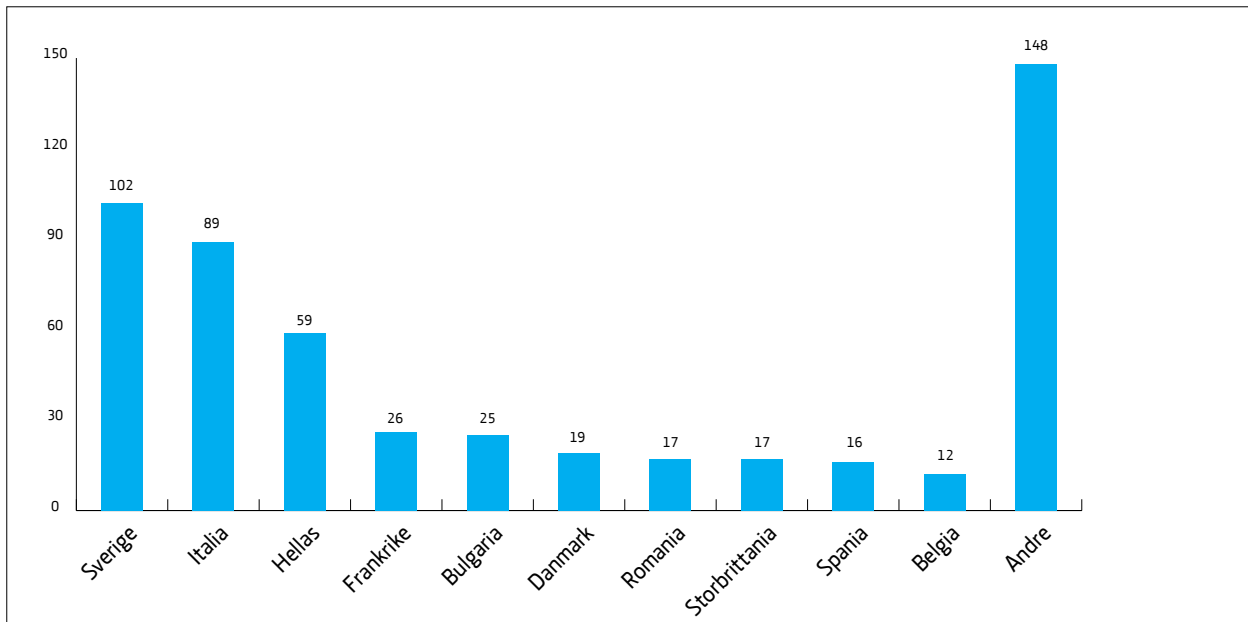
Kommentar:

Borgere av Syria utgjør en stor andel av personene som er avslørt for misbruk av dokumenter, og utgjør 38 prosent av det totale antall personer. Den neste gruppen på oversikten er personer som har oppgitt å være fra Afghanistan og Eritrea. Kun elleve personer som oppga å være fra Irak ble avslørt for misbruk av identitetsdokumenter.

165 personer avslørt for misbruk av imposterdokumenter i Sverige i 2013. Den største andelen var svenske pass, hovedsakelig benyttet av personer som oppga å være fra Syria. Det var også syv tilfeller av danske og fire tilfeller av norske pass.

I 2013 ble 66 000 svenske pass meldt tapt eller stjålet. Til sammenligning ble 35 000 pass meldt tapt eller stjålet i Danmark og 30 000 i Norge. Rikskriminalpolisen mener at en del er solgt til utlandet og brukt i menneskesmuglingssaker. I tilfeller der tyrkisk politi avdekker en person som bruker imposterdokumenter, og passene ikke er meldt tapt eller stjålet, blir passet levert tilbake til personen som benyttet det. Dersom passet var meldt tapt eller stjålet, skal det leveres til det svenske konsulatet, selv om det finnes opplysninger om at dette ikke alltid har skjedd. En del personer mister ofte pass, noen opptil flere ganger i måneden. Det er heller ikke alle som har meldt passet stjålet før det har blitt misbrukt. Det er ikke ulovlig å miste passet, og det er ikke noen grense for hvor mange nye pass en svensk statsborger kan få.

En stor andel av personene som reiser med svenske pass til Sverige, reiser fra Istanbul. Mange svenske pass blir beslaglagt på flyplassen i Istanbul. Svenske myndigheter regner med store mørketall når det gjelder misbruk av svenske pass, og mener at mange benytter disse for å komme om bord i fly til Sverige. Når de kommer til Sverige søker de beskyttelse med en annen identitet, og en stor andel søker beskyttelse som borgere av Syria. Hvis personene er fra Syria ønsker

Figur 9: Nasjonaliteten til avdekket misbruk av dokumenter i Sverige 2013

de i ettertid å bekrefte dette, og forsøker derfor å få tilsendt passet fra hjemlandet. Mange har kjøpt «pakketurer» av menneskesmuglere, som sikrer dem flyreise direkte til Sverige eller Norge. Det svenske passet blir levert tilbake til smugleren eller gjemt.

Svenske myndigheter arbeider med flere forslag til hvordan dette kan begrenses. Det er utstasjonert en nordisk sambandsmann på flyplassen i Istanbul. I tillegg har Sverige våren 2014 utstasjonert en sambandsmann, som i en begrenset periode utelukkende skal arbeide med å forhindre misbruk av svenske pass.

3.2 Statistikk fra Danmark

Hovedfunn – statistikk fra Danmark

Statistikken og informasjonen er hentet fra Dokumentafsnittet i Københavns Lufthavn Årsoppgjørelse 2013.

- I 2013 undersøkte Dokumentafsnittet ved København lufthavn 1529 dokumenter, hvor 873 dokumenter ble registrert misbrukt av 642 personer.
- Registrerte misbruk av dokumenter har steget med 46 prosent i 2013 sammenlignet med 2012.
- I 2013 ble det beslaglagt flere dokumenter hvor forfalskningen var av høy kvalitet og bare kunne

bli avdekket som falske av en andrelinje. Dette gjaldt blant annet Schengenvisum. Det ble avslørt 16 forfalskede visa i 2013.

- Grensekontrollen på Kastrup har registrert en betydelig økning i bruk av imposterdokumenter.
- Det ble avdekket tolv misbruk av norske dokumenter.

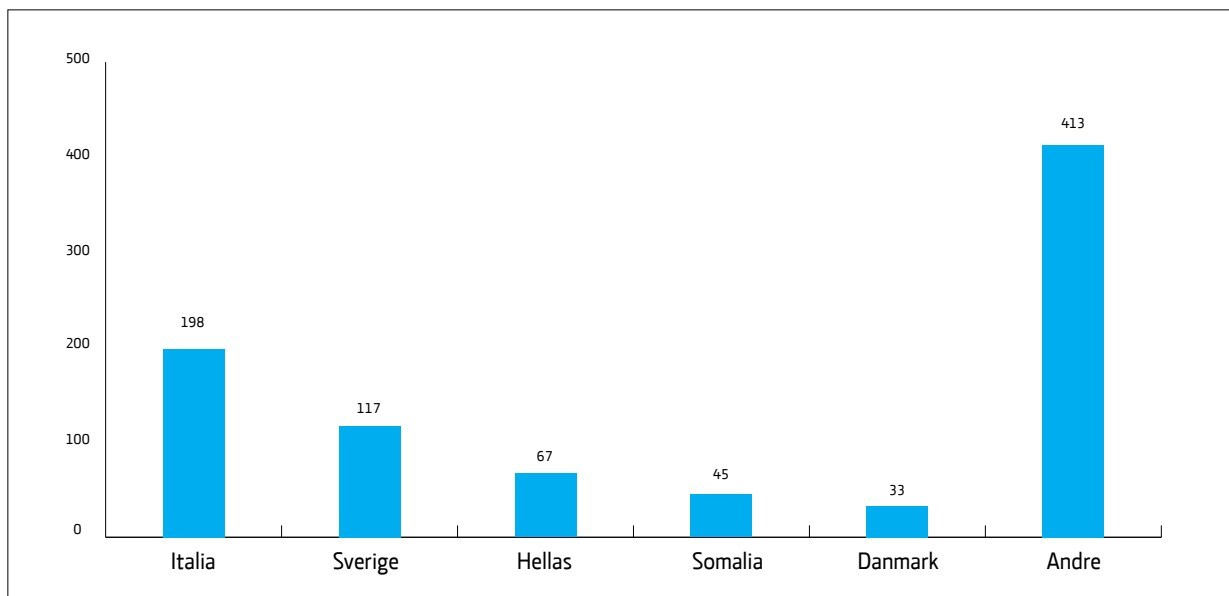
Kommentar:

Italienske dokumenter er på topp over dokumenter som ble registrert misbrukt i 2013. Dette var hovedsakelig falske pass, ID-kort og oppholdstillatelser. Oppgitt nasjonalitet på personene som har benyttet disse er borgere av Somalia, Eritrea, Syria og Albania.

Den største andelen av de svenske dokumentene som ble misbrukt var imposterdokumenter. Personer som ble avslørt for å ha benyttet disse har oppgitt å være fra Syria, Somalia og Irak.

Den største andelen som ble avslørt for å benytte greske dokumenter har oppgitt å være fra Syria og Albania.

De siste årene har grensekontrollen ved København lufthavn erfart en økning i antall registrerte bruk av imposterdokumenter, fra 59 i 2010 til 217 i 2013. De mener at denne økningen kan skyldes at det er lettere å finne en person som ligner på et bilde i et dokument, enn å forfalske det. Derfor tror de at det nå er flere som

Figur 10: Nasjonaliteten til avdekket misbruk av dokumenter på Kastrup 2013

2013
ble

benytter imposterdokumenter enn tidligere. Økningen de har hatt i registrerte dokumentmisbruk fra 2012, er hovedsakelig økning av imposterdokumenter og ikke falske dokumenter.

Ansatte ved grensekontrollen har opplyst at det er særlig strekningen Milano-København som er populær. Av 873 personer som ble kontrollert av grensekontrollen i 2013 ble 228 avslørt for å forsøke å reise inn i Danmark ved dokumentmisbruk. I tillegg reiste mange som ble avslørt for dokumentmisbruk fra Istanbul. Grensekontrollen bruker ofte profilering for å avsløre personer som misbruker identitetsdokumenter.

Politiet i Danmark opplyser at de har flere tilfeller der svenske pass er registrert som imposterdokumenter. 106 av 117 personer ble i 2013 avslørt med svenske pass som var meldt tapt eller stjålet. Det var hovedsakelig borgere av Syria, Somalia og Irak som benyttet disse dokumentene. De som oppga å være fra Syria kom til Danmark med ekte svenske pass og søkte deretter beskyttelse.

3.3 Frontex' risikoanalyse

Frontex' analysenettverk har utarbeidet en risikoanalyse for 2014 (Frontex, 2013) med et kapittel om misbruk av dokumenter. Analysen er basert på informasjon og statistikk fra medlemslandene for 2013.

nærmere 10 000 personer avslørt for misbruk av dokumenter. Disse forsøkte å reise illegalt inn i EU/Schengen-området fra tredjeland. Personene ble avslørt for misbruk av til sammen over 11 000 dokumenter. Dette er en økning på 24 prosent fra året før. Noe av økningen skyldes bedre rapportering, men også at det ble avdekket flere, særlig imposterdokumenter.

Figur 11 sammenligner norske tall med europeiske fra denne risikoanalysen. Det er noe forskjell mellom funn som er registrert i Norge og i Europa. I Europa er det også registrert en del stempler, men ikke for eksempel førerkort og andre dokumenter som i Norge brukes som underlagsdokumenter. Det er verdt å merke seg at de fleste funn som er registrert i risikoanalysen gjelder personer og dokumenter som er avslørt mens de forsøker å reise inn i EU/Schengen. I Norge har vi registrert både personer som er avslørt for misbruk av dokumenter fordi de ønsker å reise inn i landet og personer som oppholder seg og ønsker å oppnå rettigheter her.

3.3.1. Dokumentinnehaverens oppgitte nasjonalitet

Hovedfunn – sammenligning med situasjonen i Europa – oppgitt nasjonalitet:

- Ved oppgitt nasjonalitet til dokumentinnehaveren

var det til dels store ulikheter mellom det som ble registrert i Europa og i Norge.

- Andelen albanske borgere som ble avslørt for misbruk av dokumenter, var langt større i resten av Europa enn i Norge. Dette var også tilfellet i 2012.
- For andre nasjonalitetsgrupper, som syrere og nigerianere, er prosentandelen nesten sammenfallende.

Kommentar:

Personer som har oppgitt å være fra Syria utgjør både i Norge og i Europa den største andelen av personer som er avslørt for misbruk av dokumenter. I 2012 var albanere den største gruppen i Europa.

Risikoanalysen viser at albanere var den nest største nasjonalitetsgruppen som ble avslørt for misbruk av dokumenter i Europa i 2013. En del benyttet falske greske «bordercrossing stamps», for å komme over grensen til Hellas. I Norge ble det kun registrert tolv albanere for misbruk av identitetsdokumenter i 2013.

Foruten syrere og albanerne var borgere av Marokko, Nigeria og Ukraina de største gruppene som ble avslørt for misbruk av identitetsdokumenter i 2013 i Europa. I Norge er borgere av Nigeria også høyt oppe blant de som er avslørt for misbruk av dokumenter.

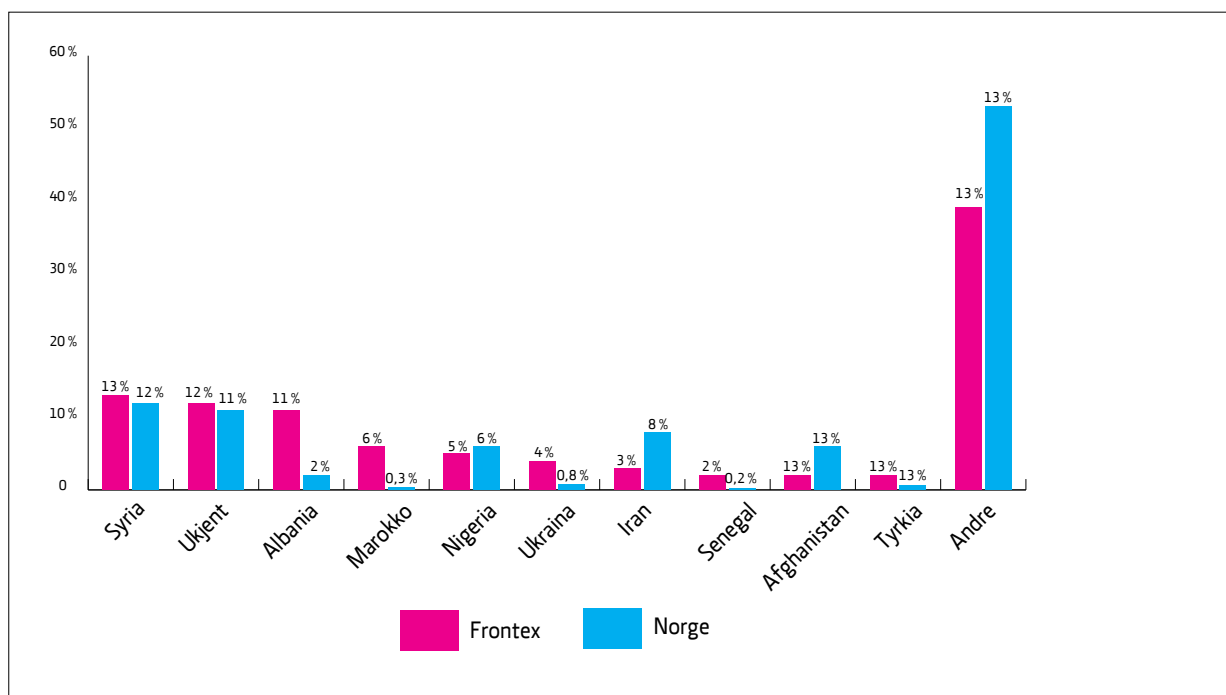
Andelen som har oppgitt å være fra Iran og

Afghanistan er noe høyere i Norge enn i resten av Europa.

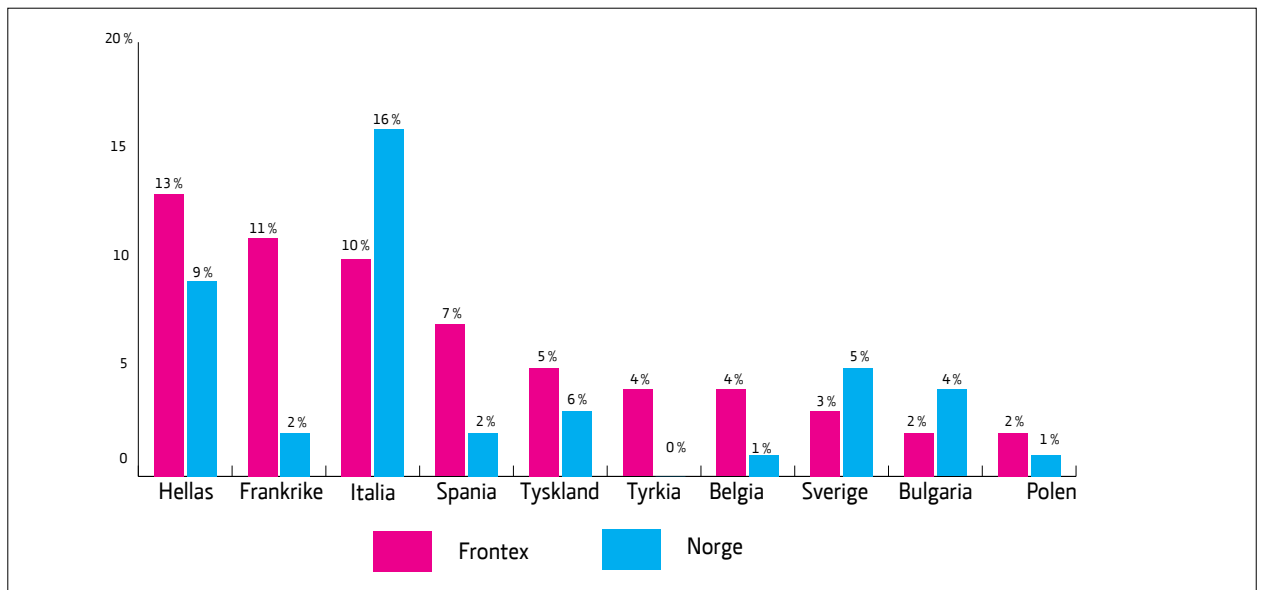
3.3.2. Nasjonalitet til dokumentene som er registrert misbrukt

Hovedfunn – sammenligning med situasjonen i Europa – type dokument og dokumentets nasjonalitet:

- Både i europeisk og norsk sammenheng er pass det dokumentet som oftest er registrert misbrukt.
- Det var enkelte store ulikheter mellom det som ble registrert i Europa og det som ble registrert i Norge når det gjelder nasjonalitet til identitetsdokumentene som ble rapportert misbrukt.
- I Europa utgjorde greske identitetsdokumenter den største andelen som ble registrert misbrukt, mens denne andelen var mindre i Norge. Som vist i figur 12 har denne forskjellen utjevnet seg siden 2012, da andelen var 23 prosent i Europa og fem prosent i Norge.
- Den største forskjellen mellom Norge og Europa gjelder franske dokumenter. Registrert misbruk av franske dokumenter i Europa har økt fra syv prosent siden 2012, men har holdt seg stabilt lavt i Norge med tre prosent i 2012.
- Prosentandelen av italienske identitetsdokumenter var høyere i Norge enn i Europa. Andelen italienske dokumenter som er registrert misbrukt i

Figur 11: Oppgitt nasjonalitet til dokumentinnehaverne i 2013 basert på statistikken til Frontex, sammenlignet med Norge. Prosentandelen er basert på den totale andelen avslørte personer i Europa og Norge.

Figur 12: Nasjonaliteten til dokumentene som er registrert misbrukt i 2012 basert på statistikken til Frontex, sammenlignet med statistikken i Norge

Norge har gått noe ned fra 2012 da den lå på 19 prosent, men har holdt seg relativt stabilt i Europa med 11 prosent i 2012.

- Det er også ulikheter mellom spanske, belgiske og tyrkiske dokumenter når det gjelder hva som er rapportert misbrukt i Europa og Norge.

Kommentar:

I Europa ble flest pass, etterfulgt av oppholdstillatelser, avdekket misbrukt i 2013. Den tredje største kategorien var falske stempler, fulgt av ID-kort og visa. Også i Norge ble det registrert avdekket flest misbruk av pass. Det ble derimot avdekket relativt få falske oppholdstillatelser og kun 12 falske visa.

Risikoanalysen refererer også til visa tilegnet på feil grunnlag og derfor svært vanskelig å oppdage i førstelinjen. Ettersom det ble avslørt bare tolv falske visa i Norge i 2013 og ni i 2012, kan det være mørketall. Det kan også være andre typer dokumenter som benyttes for å komme inn i Norge.

I Europa utgjorde greske dokumenter den største gruppen dokumenter som ble avdekket som falske, hvor en stor andel var greske stempler. Dette var også tilfellet i 2012. Andre store grupper var franske, italienske, spanske og tyske dokumenter. I 2012 var italienske dokumenter den nest største gruppen som ble avslørt misbrukt, men i 2013 har misbruk av franske dokumenter overtatt. I Norge var det et

stort antall italienske og greske dokumenter som ble avdekket misbrukt. Irakiske dokumenter er ikke representert blant topp ti i risikoanalysen. De utgjorde imidlertid en stor andel i Norge.

I risikoanalysen uttrykkes bekymring over misbruk av pass, spesielt fra land i EU/Schengen, siden personer som benytter disse dokumentene, ikke blir kontrollert like grundig som tredjelandsborgere. Samtidig gir disse dokumentene innehaveren vesentlige rettigheter, som for eksempel rett til opphold og arbeid i det landet hvor vedkommende oppholder seg, slik vi kommenterer i punkt 2.2.

4. Avsluttende kommentar

Ved å gjøre jevnlige analyser kan vi følge utviklingen av identitetsdokumenter som blir misbrukt. Dette gir bedre grunnlag for å vurdere hvilke tiltak som må iverksettes, og gjør oss i stand til å måle effekten av disse. Målet med eventuelle tiltak må være å avsløre og redusere misbruk av identitetsdokumenter. Dette gjelder både misbruk av identitetsdokumenter som er benyttet for urettmessig å skaffe seg opphold og arbeid i Norge, og som et ledd i kriminell virksomhet.

Et av hovedfunnene i Evalueringsrapporten (Nasjonalt ID-senter, 2013) er at det er behov for kompetanseheving i politiet innen identitetsarbeid. Det samme gjelder flere andre offentlige etater, ifølge funn i en studie iverksatt av Utlendingsdirektoratet om Skatteetatens, NAVs og Finansnæringens identitetsproblematikk (Oxford Research, 2013). Uten tilstrekkelig kompetanse vil det være vanskelig å fange opp eventuelle falske identitetsdokumenter for videre undersøkelser. Det samme gjelder bruk av imposterdokumenter.

Rapporten fra Frontex peker på at det kan være en økende trend med misbruk av ekte dokumenter som imposterdokumenter. Grensekontrollen på Gardermoen har også avslørt mer enn dobbelt så mange personer som har brukt imposterdokumenter i 2013, sammenlignet med 2012. På flyplassen i København er det registrert nesten en firedobling i bruk av imposterdokumenter de siste årene. Likevel har få andre aktører i Norge rapportert om bruk av imposterdokumenter. Skyldes dette manglende rapportering, eller trengs det mer trening i å avsløre imposterdokumenter?

Statistikken i denne rapporten viser at det er viktig å være oppmerksom på tredjelandsborgere som bruker dokumenter fra land i EU/Schengen. Det er flest pass og ID-kort som blir registrert misbrukt. Analysen viser interessante endringer fra 2012 til 2013, både i Norge og i Europa.

Nasjonalt ID-senter håper denne rapporten øker bevisstheten rundt viktigheten av å registrere misbruk av identitetsdokumenter i Norge. På denne måten kan vi oppnå sikrere tall, som igjen vil bidra til å forhindre videre misbruk.

Kilder

Oxford Research. 2013. *Behov for felles innsats. Identitetsproblematikk og identitetsvurderinger knyttet til utlendingers identitet*. Kristiansand, Norge.

Frontex 2014. *Annual Risk Analysis 2014*, Warszawa, Polen

Nasjonalt ID-senter. 2013-2014. *Kartlegging av ID-arbeid. Evalueringsprosjektet. (Del 1, 2 og 3.)* Oslo, Norge.

Årsoppgørelse. 2013. *Dokumentafsnittet i Københavns lufthavn. Årsoppgørelse 2013*. København, Danmark.

Definisjoner og begrepsbruk

Identitetsdokumenter inneholder tilstrekkelige opplysninger til sikker verifisering av den identiteten en person oppgir ved fremvisning av dokumentet. Dokumentet må inneholde navn, fødselsdato og statsborgerforhold og foto for manuell sammenligning opp mot person, eller biometriske data for automatisk gjenkjennelse av unike biometriske mønstre (biometrisk verifisering).

Rapporten omtaler også dokumenter som for eksempel militærbevis, bankkort og asylsøkerbevis, som i all hovedsak har blitt benyttet sammen med andre identitetsdokumenter som underlagsdokument.

Imposterdokument er et autorisert utstedt ekte dokument, benyttet av andre enn dokumentets rette eier.

Falske identitetsdokumenter er en samlebetegnelse for totalfalske og forfalskede dokumenter. Forfalskede dokumenter er ekte utstedte dokumenter hvor det er foretatt endringer. Betegnelsen kan også benyttes i forbindelse med (ekte) in-blanco dokumenter som er falskt utstedt. Beskrivelsen totalfalske dokumenter brukes når dokumentet i sin helhet er falskt eller reproduisert.

Misbruk av identitetsdokumenter vil si bruk av falske identitetsdokumenter, bruk av imposterdokumenter, eller anskaffelse av ekte dokumenter på falske underlagsdokumenter.

ID-kort benyttet som en samlebetegnelse for «ID-dokument» og «nasjonalt ID-kort».

Hoveddokument betyr i denne rapporten dokumentet vedkommende har brukt som reisedokument. Hvis en person for eksempel hadde både pass og oppholdskort, er det tatt utgangspunkt i nasjonaliteten til passet. I de tilfellene en person kun er registrert med ett identitetsdokument, er det tatt utgangspunkt i dette som hoveddokument.

Underlagsdokument er alle dokumenter som inneholder opplysninger om innehaverens identitet og/eller nasjonalitet og/eller sivilstatus, med unntak av reisedokumenter/reiserelaterte dokumenter (visum, oppholdstillatelser osv). Omfatter også dokumenter som inneholder opplysninger om innehaverens tilknytning, situasjon eller andre omstendigheter, som militære dokumenter, medlemsdokumenter, arrestordrer, dommer, vitnemål osv.

Oppgitt nasjonalitet benyttes i denne rapporten om den nasjonaliteten en person hevder å ha, uten at det nødvendigvis er gjort nærmere undersøkelser for å bekrefte eller avkrefte dette.

Strasak er et av politiets straffesaksregistre for behandling av straffesaker og fungerer som en straffesaksjournal gjennom registrering og oppfølging av anmeldelser og undersøkelsessaker.

Tredjelandsborgere er personer som ikke er borgere av et land som omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen (EØS-borgere).

Andrelinje og tredjelinje beskriver på hvilket kompetansenivå identitetsdokumentene er blitt undersøkt. Andrelinje består av høyt kvalifiserte dokumentgranskere med avansert utstyr for ekthetsvurdering og tilgang på referanser. Andrelinje finnes hos Politiets utlendingsenhet, større politidistrikt og på enkelte flyplasser. De arbeider ofte tett sammen med førstelinjen. Tredjelinje er et spesialistnivå med sakkyndige dokumentgranskere, avansert utstyr for ekthetsvurdering og rekonstruksjon av forfalskninger. Tredjelinje finnes hos Kripas og Nasjonalt ID-senter.

For flere definisjoner og begreper se www.nidsenter.no

Vedlegg - tabelloversikter

Sted for avdekking av misbrukte dokumenter	Antall misbrukte dokumenter 2013	Antall misbrukte dokumenter 2012	Antall personer 2012	Antall personer 2013
Politiets utlendingsenhet	214	206	199	183
Oslo politidistrikt	175	167	167	169
Romerike politidistrikt ved Gardermoen	223	140	108	170
Skatteetaten	60	62	62	60
Østfold politidistrikt	27	86	61	22
Kripos	42	42	42	36
Østfinnmark politidistrikt	2	4	2	1
Rogaland politidistrikt	0	3	2	0
Nasjonalt ID-senter	12	2	3	12
Troms politidistrikt	0	2	2	0
Søndre Buskerud politidistrikt	0	2	2	0
Nordre Buskerud politidistrikt	0	2	2	0
Vestoppland politidistrikt politidistrikt	4	0	0	2
Haugaland og Sunnhordland politidistrikt	3	0	0	3
Vestfold politidistrikt	2	0	0	1
Total	764	718	652	659

Tabell 4: Antall personer og antall misbruk av dokumenter fordelt på aktør i 2013 og 2012

Type dokument	Antall dokumenter
Pass	358
ID-kort	184
Fører kort	68
Oppholdstillatelse	60
Fødselsattest	27
Schengenvisum	12
Statsborgerbevis	10
Ugyldig/ utgått	9
Reisedokument for utlendinger	9
Asylsøkerbevis	7
Militært ID-kort	6
Imposter	4
Vigselsattest	4
Bygge kort	1
Fantasi	1
Innenrikspass	1
Sticker innføring av barn	1
Utskrift folkeregister	1
Valgkort	1
Totalsum	764

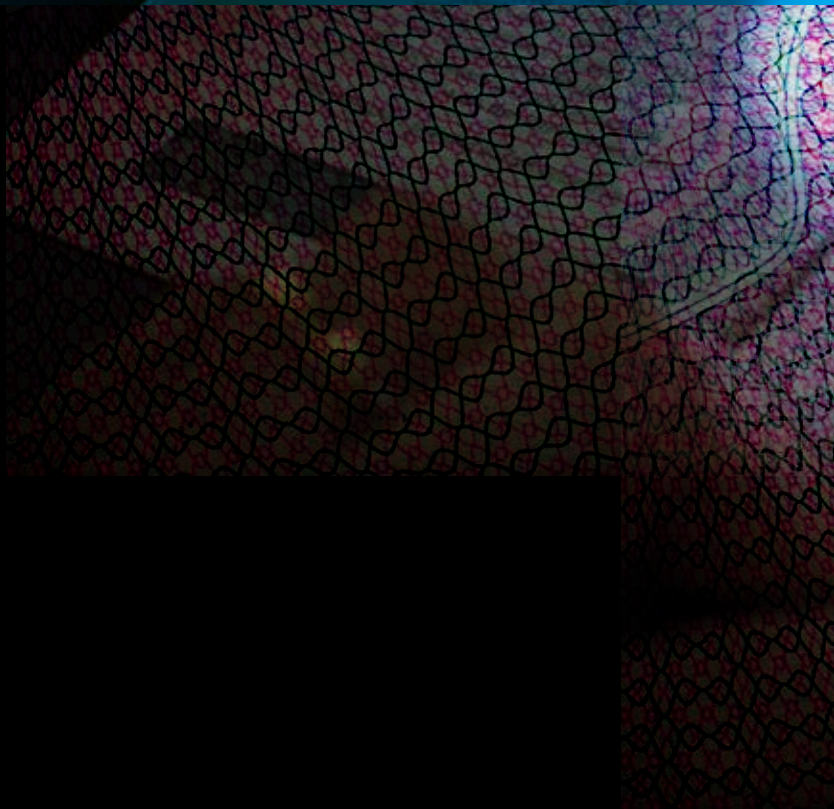
Tabell 5: Type dokument

Nasjonalitet dokument	Antall dokumenter	Nasjonalitet dokument	Antall dokumenter	Nasjonalitet dokument	Antall dokumenter
Italia	124	Somalia	8	India	2
Irak	67	Estland	7	Libya	2
Hellas	65	Finland	7	USA	2
Sverige	35	Kina	7	Statsløs	2
Bulgaria	32	Etiopia	6	Ukjent	2
Syria	32	Latvia	6	Albania	1
Litauen	29	Russland	6	Algerie	1
Eritrea	27	Japan	5	Aserbajdsjan	1
Storbritannia	26	Ghana	4	Kamerun	1
Tyskland	22	Kirgisistan	4	Egypt	1
Iran	21	Malta	4	Elfenbenskysten	1
Frankrike	18	Pakistan	4	Ekvatorial-Guinea	1
Romania	16	Danmark	4	Jordan	1
Afghanistan	15	Ungarn	4	Kongo	1
Norge	14	Usbekistan	4	Liberia	1
Kosovo	14	Israel	3	Makedonia	1
Spania	13	Libanon	3	Mayanmar	1
Belgia	11	Nederland	3	Moldova	1
Nigeria	11	Sudan	3	New Zealand	1
Polen	11	Tyrkia	3	Sør-Afrika	1
Slovenia	11	Uganda	3	Ukraina	1
Tsjekkia	11	Østerrike	3	Venezuela	1
Portugal	9	Fantasi	2	Totalsum	764

Tabell 6: Nasjonalitet dokumenter

Nasjonalitet person	Antall	Nasjonalitet person	Antall	Nasjonalitet person	Antall
Syria	80	Kirgisistan	4	Etiopia	1
Irak	77	Liberia	4	Frankrike	1
Ukjent	72	Sudan	4	Ekvatorial-Guinea	1
Eritrea	66	Tyrkia	4	Hviterussland	1
Iran	50	Hellas	3	India	1
Nigeria	42	Italia	3	Jordan	1
Afghanistan	39	Pakistan	3	Libya	1
Somalia	27	Tsjad	3	Vietnam	1
Statsløs	19	Uganda	3	Makedonia	1
Algerie	18	Georgia	2	Portugal	1
Kosovo	17	Kongo	2	Romania	1
Ghana	16	Latvia	2	Senegal	1
Albania	12	Libanon	2	Spania	1
Litauen	11	Marokko	2	Sri Lanka	1
Pakistan	9	Polen	2	Sør-Afrika	1
Usbekistan	8	Østerrike	2		
Russland	7	Armenia	1	Totalsum	659
Kina	7	Bangladesh	1		
Storbritannia	6	Kamerun	1		
Bulgaria	5	Elfenbenskysten	1		
Ukraina	5	Estland	1		

Tabell 7: Nasjonalitet person

Nasjonalt ID-senter

Møllergata 39, 0179 Oslo

Telefon: 22 69 90 22

Org.nr: 996 879 828

E-post: postmottak@nidsenter.no

www.nidsenter.no

facebook.com/nidsenter

twitter.com/nidsenter